

ЗМІНИ У СФЕРІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з військовою агресією росії проти України постраждали всі. Не стало винятком і функціонування аудиту через накладання на нього різних суттєвих обмежень, причиною яких є імовірність фізичної небезпеки для працівників. У період пандемії, яка вимагала від суспільства мобільності, інноваційних підходів та швидкої адаптації до непростих умов життя, більшість аудиторських фірм перейшли на дистанційну роботу, використовуючи ІТ-технології для надання рекомендацій своїм клієнтам щодо ефективного управління фінансовими ресурсами та зменшення ризиків фінансових збитків.

Це відіграло колосальну роль у діяльності аудиторських компаній на етапі сьогодення, оскільки працівники повністю пристосовані до таким умов праці. Однак, варто зауважити, що напрями роботи аудиторів сьогодні змінилися. Зміни в організації діяльності аудиторів та аудиторських фірм, які були спричинені зміною нормативних вимог, наведені у табл. 1 [2].

Таблиця 1

Перелік змін у вимогах до організації аудиторської діяльності під час воєнного стану

Зміна	Сутність
Сплата членських та інших внесків	аудитори, які не мають трудових відносин з фірмою, що надає аудиторські послуги, не повинні сплачувати членські внески до АПУ та відсотковий внесок Органу суспільного нагляду або АПУ з оплати за провадження послуг з обов'язкового аудиту під час дії воєнного стану та до закінчення другого календарного року, в якому він скасовується
Фіксований внесок з завдань обов'язкового аудиту	під час дії воєнного стану та до закінчення другого календарного року, в якому він скасовується, ставка фіксованого внеску за аудиторський звіт, що складається аудитором за результатами проведеної аудиторської перевірки з обов'язкового аудиту підприємства, яке становить суспільний інтерес, зменшується з 3 до 1 розміру мінімальної заробітної плати, встановленої відповідно закону на 1 січня звітного року, розмір фіксованого внеску з обов'язкового аудиту всіх інших компаній, зменшився з 0,3 до 0,1 розміру мін. заробітної плати
Кваліфікаційний критерій щодо працівників	у період дії воєнного стану не застосовуються вимоги закону про безперервне навчання аудиторів (120 годин протягом 3 років поспіль за накопичувальною системою та мінімум 20 годин на рік), також не вимагається від аудиторських фірм, які проводять аудиторські перевірки на підприємствах, що становлять суспільний інтерес, мати у своєму штаті двох сертифікованих аудиторів
Відповідальність та строки контролю	відповідальність за несвоєчасну сплату обов'язкових платежів, неподання звіту про прозорість, змін для внесення до реєстру аудиторською фірмою на період дії воєнного стану та протягом 3 місяців після його закінчення призупиняється; обов'язковий контроль за якістю наданих аудиторських послуг може проводитись рідше, ніж раз на 3 або 6 років; допускається перевищення строку розгляду дисциплінарних справ більше, ніж на 60 днів

Війна на території України спричинила руйнівні наслідки, які охоплюють всі сфери життя. Не стало виключенням виконання аудиторами своїх професійних обов'язків. Унаслідок цього до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» були внесені зміни, щодо забезпечення аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки [1].

Стаття 22 була доповнена частинами дванадцятою і тринадцятою, які мають такий зміст:

«12. Не підлягають включенню до Реєстру аудитори, а також підлягають виключенню з нього аудитори, включені до Реєстру, якщо такі аудитори відповідають хоча б одному з таких критеріїв:

1) є громадянами країни, що здійснює збройну агресію проти України;
2) перебувають в публічних реєстрах аудиторів та/або є членами професійних організацій аудиторів та/або бухгалтерів країни, що здійснює збройну агресію проти України;

3) здійснюють аудиторську діяльність у складі аудиторських фірм, зареєстрованих на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, засновниками (учасниками, акціонерами) та/або кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) яких є громадяни країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або суб'єкти господарювання, зареєстровані на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або які прямо чи опосередковано володіють частками в статутному капіталі та/або правом голосу в таких аудиторських фірмах незалежно від формального володіння чи входження до їх органів управління.

13. Не підлягають включенню до Реєстру суб'єкти аудиторської діяльності, а також підлягають виключенню з нього суб'єкти аудиторської діяльності, включені до Реєстру, якщо такі суб'єкти аудиторської діяльності відповідають хоча б одному з таких критеріїв:

1) мають у складі засновників (учасників, акціонерів) громадян країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або суб'єктів аудиторської діяльності, кінцевими бенефіціарними власниками яких є громадяни країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або суб'єктів господарювання, зареєстрованих на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або осіб, які перебувають в публічних реєстрах аудиторів та/або є членами професійних організацій аудиторів та/або бухгалтерів країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або у яких країні, що здійснює збройну агресію проти України, прямо або опосередковано належить частка в статутному капіталі;

2) є учасниками аудиторської мережі, зареєстрованої на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, якщо така аудиторська мережа не повідомила у письмовій формі Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю про початок процесу втрати статусу учасника відповідної аудиторської мережі аудиторською фірмою, що зареєстрована на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, та не завершила цей процес до 31 грудня 2022 року.

Виключення таких суб'єктів аудиторської діяльності з Реєстру здійснюється за рішенням Ради нагляду, прийнятим за поданням Інспекції» [1].

Таким чином за результатами дослідження можна зробити наступні висновки: завдяки професійній та державній підтримці український аудит не відчуває у повній мірі нищівний вплив війни. Більше того, формуються нові шляхи розвитку незалежного аудиту у повоєнній економіці та здійснюється вирішення насущних проблем.

Список використаних джерел

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. №2258-VIII. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#top>. (дата звернення: 20.05.2023).

2. Савицька Т.А. Особливості організації аудиту у воєнний час. *Економічні науки*. 2023. №15. С. 145-149.